

Библиотеките – културни центрове за информация и вдъхновение Становище на ЕБЛИДА

„Европейският съюз не е само икономически процес или търговска сила, той вече е широко – и правилно възприеман като безпримерен социалиен и културен проект“ (European Agenda for Culture in a globalizing World).

Библиотеките в цяла Европа играят важна роля в този „социален и културен проект“. Потенциалът на европейските библиотеки за развитието на Европейски съюз, отличаващ се с ценности като уважение към разнообразието, межкултурен диалог, свобода на изразяване, човешко достойнство, солидарност и търпимост все още не е напълно оползотворен.

През последните десетилетия библиотеките се промениха: от административни институции - хранилища на печатни материали - те се превърнаха в привлекателни и оживени градски средища, предлагащи целия спектър от печатна и виртуална информация; средища, в които грижата за потребителя е първостепенна услуга, а безплатният достъп до информация е основен принцип.

Библиотеките на Европа - над 90 000 - провокират идеите и творчеството на гражданите, осигуряват стимулиращо и безопасно място за работа и учене. Професионално подготвеният персонал подпомага тези граждани чрез обучение и насоки в използването на информационни технологии и услуги. Обществените, академичните и националните библиотеки са част от мултикултурното общество. Те са участници в културната индустрия, създавайки свои собствени услуги и продукти. Те формират общоевропейска, глобална мрежа и имат потенциал да вдъхновяват директно и да предлагат подкрепа за други партньори в културната сфера. Библиотеките защитават демократичното, културното, образователното и социалното развитие на Европа.

Гражданите на Европа се нуждаят от:

1. общоевропейска политика за библиотеките, която надгражда вложените досега инвестиции в библиотеките и ефективно използва вече изградената инфраструктура;
2. подкрепа за подобряване на европейската библиотечна мрежа;
3. устойчиво финансиране и политическа подкрепа на ниво Европейски съюз (чрез новата програма Култура или нейн еквивалент);
4. хармонизирани изключения от авторското право във всички държави членки на ЕС.

Библиотеките трябва да бъдат подпомагани да изпълняват своите важни и многостранни роли:

- **Улесняват творчеството и достъпа до информация.** Ролята на библиотеките в насърчаване на творчеството и като портали за информация се засилва от неочакваните надинституционални партньорства, които те създават. Библиотеки се основават точно там, където са необходими – близо до всички групи граждани, в градските центрове и в предградията, и са отворени за всеки.

- **Насърчават творчеството в образованието.** Ученето през целия живот, неформалното учене, межкултурния диалог, изграждането на общности, изучаването на езици, придобиването на ИКТ умения, обществото, базирано на знанието, информационното общество – във всички тези сфери библиотеките са основни партньори.

- **Популяризират културните дейности и продукти сред разнообразни аудитории.** Библиотеките предлагат платформа – физическа и виртуална – от която разпространяват културните ценности до различни групи и така подпомагат интеграцията на имигранти, споделянето на култури и межкултурния диалог. Бидейки нестопански институции, библиотеките гарантират неутрален,

Библиотеките – културни центрове за информация и вдъхновение Становище на ЕБЛИДА

професионален и удобен за потребителя достъп до информация за всички европейски граждани, организации и фирми.

- **Популяризират регионалното развитие.** Библиотеките насърчават регионалното развитие в отдалечените райони като подкрепят иновациите, бизнеса и семейния живот. Те могат да помагат да се поддържа идентичността на района и неговия език, а от друга страна да го отворят към глобалната мрежа чрез информация и обучение.
- **Подкрепят културното многообразие в Европа и целия свят.** Много години преди приемането на Конвенцията на ЮНЕСКО за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване през 2005 г. библиотеките играят важна роля сред местните общности на Европа и са „мостове“ на глобалното мултикултурно общество.
- **Подкрепят изграждането на капацитет на културния сектор.** Намирането на точна информация за източници на финансиране, за пазара на ЕС и неговите правила, помощта при развиване на управленски компетенции, получаването на достъп до по-нататъшно обучение и информационни ресурси – това са все начини, по които библиотеките допринасят за изграждане на капацитет. Широка мрежа от библиотеки в цяла Европа вече гарантира достъпа до такава информация; физическите пространства на библиотеките също предлагат места за срещи, консултации и учене, места, където гражданите са насочвани как да се ориентират в богатата и разнообразна информация.
- **Подпомагат творчеството чрез изключенията от авторското право.** Творчеството зависи от достъпа до творческо съдържание: създателите надграждат върху постиженията на техните предшественици, независимо дали това е част от творческите индустрии, част от обществото като цяло или част от образованието и научните изследвания. Уеб пространството поставя стандарти за достъп до съдържание: ние очакваме информацията, от която се нуждаем, да я имаме в собствения си компютър. Когато хората пътуват и работят в различни части на Европа, те искат да имат достъп до същите ресурси, които имат вкъщи. Най-сериозната пречка да се осъществи тази визия са географските и националните ограничения, наложени от правилата за авторското право.
- **Насърчават достъпа до богатото и многообразиено културно наследство на Европа.** Библиотеките изграждат европейската библиотека Европеана, която предоставя достъп до библиотечните колекции на цяла Европа.
- **Изградена мрежа с потенциал да подпомага много приоритети на ЕС.** Ползите, които библиотеките носят на Европа, могат да бъдат по-добре оценени, ако се идентифицират добри практики и ако се укрепят и засилят европейската библиотечна мрежа. Надграждането върху финансирането и инвестициите, които вече са вложени в библиотеките би довело до по-ефективно използване на съществуващата инфраструктура за подкрепа на приоритетите на Европейския съюз.

Това становище е дело на Експертната група за култура и информация на EBLIDA, Европейското бюро на библиотечните, информационните и документационните асоциации. EBLIDA е независима организация-шапка от национални библиотечни, информационни и документационни асоциации и институти в Европа, която чрез членовете си представлява 90 000 индивидуални библиотеки в държавите членки на ЕС и в други европейски страни.